

Column

Liesbeth Bik

Helemaal aan gaan

Kan lokale cultuurpolitiek bestaan in een geglobaliseerde wereld? Dat wil zeggen, in een wereld waar we meer en meer zijn verknoopt via algoritmen die ons tempo, ons gedrag, onze verlangens en emotionele uitingen sturen en dirigeren? Zijn we aan te zetten, zoals je een computer aanzet? Kan je ook uitgezet worden? Zijn we zelf een algoritme? Is de wereld om ons heen wel echt? Zijn we allang deel van een simulatie, zoals Elon Musk beweert, gevangen in een 'game'? Een speeltje in een groter spel, waarin aan- of uitgaan een *glitch* is, een gril van de simulatie waarin we leven?

Passagiers
op Antwerpen
Centraal voor
de trein richting
Nederland,
28 december 2021.
© ID/photo agency,
Joris Herregods

Frisse wind?

We zijn, misschien meer dan we ons realiseren, allang deel van een groter gedeeld lichaam, een groter systeem. Het is dan ook verbijsterend dat we desondanks lokaal blijven denken en handelen, alsof de wereld ophoudt bij de Nederlandse grenzen. Terwijl volle treinen naar Antwerpen rijden voor een dagje uit, is hier alles dicht. Zou de zoveelste coronapersconferentie de wereld dan eindelijk weer openen? Meer dan veertig hebben we er de afgelopen twee jaar aan ons voorbij zien trekken, en het patroon is steeds hetzelfde: heel Nederland leeft er weken naartoe, media maken er in hoge frequentie gewag van, lobbygroepen lopen de deuren in Den Haag

plat, er wordt flink gelekt, en demonstraties, burgerlijke ongehoorzaamheid en opstanden worden aangekondigd.

Deze keer zou het anders zijn. Niets minder dan nieuw elan werd verwacht van de nieuwe ministers, bevoegenheid ook, en een visie op een wereld waarin corona een permanent gegeven is. Er zou een frisse wind waaien vanuit Den Haag. Werk- en leefbare regels zouden worden verkondigd. Er zou meer zorg voor elkaar zijn. Niet *woke* maar wakker en alert, dat zou tijd worden. Maar nee, schiet ons maar lek. Al in de eerste zin klinkt het: geen horeca, geen cultuur. Niet alles tegelijk mensen, heb nog geduld en dan zien we over tien dagen wel weer verder! Als iedereen zich gedraagt volgens de regels gaan we kijken of er wat cultuurstellingen open mogen. Maar we beloven niets! Want als de cijfers omhooggaan, nou, dan blijft de cultuur misschien toch wel langer dicht. We zetten jullie nu wel graag aan, maar met mate. Maak liever geen grote bewegingen – daarom ook geen cultuur. Zit stil, samenleving, shop, sport fijn met elkaar, doe wat seks- en schoonheidswerk, en knip vooral je haren.

Splendid isolation

Wij leven in *splendid isolation*, zoals Ann DeMeester treffend opmerkte in het praatprogramma *M*, meteen nadat de ministers klaar waren met het informeren van het volk. In datzelfde programma kwamen in hoog tempo goede suggesties voorbij: drijf de gemoederen niet steeds op richting een persmoment; zet andere woordvoerders in; maak de coronacijfers deel van het dagelijks nieuws net zoals het weer of de files; en behandel mensen niet als idioten, want daar worden ze gefrustreerd van en dan gaan ze demonstreren. Cultuur wordt nergens zo ondergewaardeerd en achtergesteld als hier in Nederland. Er zijn geen argumenten voor (noch goede, noch slechte), behalve dan de onuitgesproken ideologische. In een museum of theater loop je geen corona op, dat wijzen de cijfers duidelijk uit. In Nederland wordt voortdurend lokale cultuurpolitiek bedreven. Cultuur verbindt, diep tot in de haarvaten van samenlevingen. En ze doet dat wereldwijd. Maar Nederlanders mogen niet aan gaan op cultuur. Steek ze liever lek. Steeds opnieuw zodat ze uiteindelijk allemaal murw geslagen in een hoek hangen.

Denk groot

Er rest ons niets anders dan te stemmen tegen lokale cultuurpolitiek, en vóór Europa, voor een grotere wereld. Zodat we voor een pint, theatervoorstelling of expositie niet naar België of Duitsland hoeven te gaan. We moeten samenwerken met de ons omringende landen om de wereld als geheel veilig en leefbaar te maken. De pandemie maakte één ding duidelijk: lokale politiek is desastreus. Zet ons niet de hele tijd heel even aan en dan weer uit. Verzin wat anders. Cultuur moet geen grappige oplossingen hoeven te verzinnen. In een museum of theater voor kapper of sekswerker spelen om maar open te zijn, is absurd. Laat niet toe dat ons hele leven in beslag wordt genomen door persconferenties, door ruis. We hebben onze denkruimte en ruimte om te handelen nodig. De samenleving moet alle zeilen bijzetten; ze heeft iedereen nodig om de grote uitdagingen van deze tijd tegemoet te treden. Die uitdagingen vereisen meer dan dringend onze aandacht.

Nieuw elan verkrijgt je niet in een schoonheidssalon: nieuw elan vergt nieuwe concepten. Elke politieke beslissing die we nemen is altijd ook, of misschien wel juist, een culturele beslissing. Denk groot. Denk anders. Hou op met het uitzetten van cultuur, want we hebben cultuur nodig. Zonder dat geen compassie, geen herstel of toekomst. Dan lopen we met zijn allen leeg. •

Liesbeth Bik
is beeldend kunstenaar
en voorzitter van de
Akademie van Kunsten.
Fotografie: Jos van der Pol